

ОБЩИНА ХАСКОВО

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОВЛАДЯВАНЕ НА ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА 2021 - 2025 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. АНОТАЦИЯ

1. Описание на проблема
2. Причини за възникване на проблема
3. Популация на безстопанствените кучета

II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

1. Цели
2. Задачи

III. МЕТОДОЛОГИЯ И МЕРКИ

1. Метод
2. Мерки

IV. УЧАСТНИЦИ В ПРОГРАМАТА

1. Местна власт
2. Ветеринарни власти
3. Неправителствени организации за защита на животните

V. РАБОТЕН ПЛАН ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ, ПРЕДВИЕДНИ В ПРОГРАМАТА

VI. СРЕДСТВА, РЕСУРСИ И ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Източници на финансиране и материално обезпечаване на Програмата
2. Човешки ресурс
3. Време за изпълнение

VII. ОЦЕНКА ЗА УСПЕВАЕМОСТ НА ПРОГРАМАТА - КРИТЕРИИ:

1. Качествени промени, които се очакват в следствие на изпълнение на мерките
2. Количествени подобрения
3. Критерии за следене на изпълнението на програмата

VIII. НОРМАТИВНА БАЗА И МЕЖДУНАРОДЕН ОПИТ

1. Закон за защита на животните
2. Закон за ветеринарномедицинска дейност
3. Международна практика
4. Становище на световната здравна организация
5. Европейска конвенция за защита на животните

1. АНОТАЦИЯ

Проблемът с безстопанствените кучета на територията на Република България е сериозен за обществото и има многостранни измерения – здравни, социално-битови, икономически и екологични.

Популацията на безстопанствените кучета се състои от изоставени, изгубени, родени на улицата домашни кучета, оставени на обществени места без надзор, които водят до рискове за населението, като създава опасност от пренасяне на заразни и паразитни болести, нападения, ухапвания и замърсяване на околната среда. Безстопанствените кучета създават дискомфорт, провокиран от шума и предизвикват страх сред гражданите.

Разработването и изпълнението на Програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета 2021 — 2025 г. ще е съобразена със следните стратегически принципи:

- Активно участие и консенсус между органите на местната власт и гражданския сектор в лицето на организациите за защита на животните (ОЗЖ), със съдействието на средствата за масово осведомяване.
- Добро разбиране на причините за възникване на проблема.
- Поставяне на ясни и реалистични цели и избор на приемливи методи за постигането им, съсредоточени върху причините за възникването на проблема, а не върху ликвидиране на последствията.
- Вземане на решения за най-ефективния и ресурсно обоснован подход за управление на популацията по хуманен начин.

1. Описание на проблема

Във всяка популация, кучетата може да бъдат разграничени по начина им на стопанисване. Така разграничаваме три категории кучета:

1. стопанисвани с контрол над движението
2. стопанисвани, оставени да се движат безконтролно
3. безстопанствени

Наличието на свободно движещите се кучета (както стопанисвани, така и безстопанствени) е неприемливо в случаи на:

- пренасяне на болести върху хората (зоонози) и върху други животни
- травми и страх, причинени от агресивно поведение
- унищожаване на диви и селскостопански животни
- причиняване на пътни инциденти
- тежко положение на безстопанствените кучета — болести, малтретиране, убиване

Едно свободно движещо се куче може да бъде стопанисвано и безстопанствено. Отговорното обгрижване на животното е факторът, който предотвратява възприемането на кучето като проблем за другите членове на обществото.

2. Причини за възникване на проблема

2.1. Липсата на регистрация и контрол върху популацията на домашни кучета;

2.2. Липса на контрол и санкции върху безотговорни стопани на кучета, пускащи ги да се разхождат безнадзорно и/или изоставящи ги;

2.3. Липса на контрол върху дейността на места за развъждане и търговия с кучета;

2.4. Неприлагане до момента на изискваните по Закона за защита на животните методи в тяхната цялост и несъобразяване с комплексния характер на проблема;

2.5. Временното използване на кучета за пазачи на вили, строежи, гаражи и други обекти от физически и юридически лица и тяхното последващо изоставяне;

2.6. Липсата на информация и обучение за отговорно стопанисване и грижите, от които се нуждаят кучетата - собственикът не е наясно с проблемите, съпровождащи отглеждането на куче, в резултат, на което при възникнали трудности може да го изостави;

3. Популация на безстопанствени кучета

Кучето достига полова зрялост на 7-8 месечна възраст, ражда 2 пъти годишно средно по 5 до 8 кученца. Очевидно е, че само няколко изгонени домашни кучета са в състояние за кратко време бързо да увеличат броя на бездомните кучета. Ако не се вземат навременни мерки, броят им нараства докато достигне определен максимум. Този максимум се нарича "носещ капацитет на средата" и зависи от условията на средата количество храна, вода и възможности за подслон. При достигане на носещия капацитет на средата раждаемостта и смъртността на бездомните кучета се изравняват, което означава, че броят им не се увеличава. Ако в тази ситуация се предприеме само отстраняване на бездомните кучета ще се предизвика освобождаване на ниши, които за кратък период ще бъдат заети от други кучета новородени или мигриращи. Т.е. ще се наблюдава временно намаляване броя на уличните кучета, последвано от възстановяване, пак намаляване и възстановяване, един цикличен и непрестанен процес.

Какво става при прилагане на кастрация на уличните кучета и връщането им по обитаваните от тях места?

Не се освобождават ниши, тъй като кучетата се връщат на местата, от където са взети за гратисния период, необходим за блокиране на раждаемостта, когато капацитетът на средата се ограничава само от стерилни животни. След като раждаемостта е блокирана и притокът на нови животни към улицата е спрял (чрез регистрация и контрол върху животните, имащи собственик), следва етапът на постепенно изтегляне на кучетата в приюти, тъй като отстраняването вече не може да се компенсира от раждаемост - липсват репродуктивните животни. Броят на кучетата от улицата постепенно се редуцира до трайното изчезване на явлението „улични кучета“.

Ефективният подход за установяване на контрол върху кучешката популация е чрез:

- прилагане на кастрация на уличните кучета и връщането им по обитаваните от тях места с редовен ветеринарномедицински надзор, обгрижвани от доброволци (лица по надзора);
- регистрация на домашните кучета и последващ контрол върху отговорното им стопанисване. Популяризиране на ползите от кастрацията им, с цел установяване на контрол върху размножаването им и предотвратяване на евентуалното им изоставяне. Допълнителното въвеждане на стимули за собствениците на кастрирани животни е плюс;
- контрол над лицата, които развъждат кучета;
- осъществяване на контрол върху хранителната среда – съдове за битови отпадъци, които кучетата не могат да отварят и обръщат, редовно сметосъбиране;

II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

1. Цели

1.1 Установяване на контрол върху популацията от домашни и безстопанствени кучета, като се гарантира хуманното отношение към тях, здравето на хората, безопасността на градската среда и европейския имидж на гр. Хасково.

1.2 Редуциране броя на безстопанствените кучета до трайно намаляване на популацията, съгласно разпоредбите на действащото законодателство и прилагане на посочения по-горе ефективен подход.

2. Задачи

2.1. Развиване на чувство за отговорност у хората при отглеждането на кучета и намаляване до минимум на случаите на изоставяне на животни.

2.2 Намаляване до минимум на рисковете от разпространяване на зоонози /болести предавани от животни на хора/ - чрез редовно обезпаразитяване и наблюдение на безстопанствените животни.

2.3 Ефективна превенция на проявите на нехуманно отношение към животни.

2.4 Намаляване до минимум на броя на инцидентите, свързани с кучета.

III. МЕТОДОЛОГИЯ И МЕРКИ

1. Метод

1.1. Кастрация, лечение, когато е необходимо, обезпаразитяване, ваксинация срещу бяс, трайна маркировка и връщане по места на неагресивни и здрави безстопанствени кучета.

1.2. Евтаназия на неизлечимо болни кучета с необратими патологични изменения, причиняващи им болки и страдания.

1.3. Евтаназия или доживотно отглеждане в приют на доказано агресивни безстопанствени кучета, чието агресивно поведение представлява опасност за живота и здравето на хората или животните.

1.4. Обстоятелства по т. 1.2. и т. 1.3. се установяват съгласно определения в закона ред, от комисия, в която участват представители на общината, ветеринарните власти и организация за защита на животните.

1.5. Задомяване на безстопанствени кучета — създаване на сайт, на който се публикуват снимки и информация на животните, за които се търсят стопани. Към общинския приют се определя отговорник за поддържане на актуална информация в сайта и осиновяванията.

1.6. Регистрация и надзор на безстопанствените кучета — при залавяне за обработка (лечение, кастрация, обезпаразитяване, ваксинация), безстопанствените кучета биват маркирани с ушна марка и микрочип, а данните се въвеждат в регистър ВЕТИС. Надзорът на маркираните животни се извършва от доброволци — граждани или представители на НПО. За всяко обработено безстопанствено куче в общината следва да се съхранява досие, в което се отразява информация за животното: местообитание, обезпаразитяване, ваксини.

1.7. Регистрация на домашните и дворни кучета - задължителна. Практикуващите ветеринарни лекари на територията на общината са длъжни да поставят микрочип и да извършат регистрация в регистър ВЕТИС на всяко представено им домашно куче, след което да предоставят информация на определен за целта общински служител. В общината следва да

се води регистър на домашните и дворни кучета на територията ѝ, който да се използва за целите на настоящата програма и за данъчни цели.

1.8. Популяризиране на ползите от кастрацията на домашните кучета – чрез кампании, организирани съвместно от общината, организациите за защита на животните и местните медии. Контрол върху изискванията за отглеждане на домашните кучета — от страна на специално определени за целта общински служители.

1.9. Контрол върху събиране на местните такси за развъждане на кучета по чл.35, ал. 5 от Закона за защита на животните и на таксите за притежание на куче по чл.175, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

1.10. Кампании за подобряване чистотата на градската среда.

2. Мерки:

2.1. Ежегодно преброяване на кучетата (бездомни и домашни) на територията на Община Хасково, като в град Хасково преброяването се извършва със съдействието на ОЗЖ, а в кметствата - със съдействието на кметовете или кметските наместници.

2.2. Залавяне и обработване на безстопанствени кучета:

2.2.1. Изготвяне на график за залавяне и обработване на безстопанствени кучета по райони. Приоритетно в графика се включват:

- агресивни кучета.
- тежко болни кучета .
- женски кучета във фертилна възраст.
- женски кучета в период на еструс (кучето се изолира в приюта и се кастрира едва след като премине периода на разгонване).

2.2.2. Обработването на кучетата се извършва в регистрирани амбулатории, както следва:

- За здравите и неагресивни кучета — медицински преглед, лечение, ако животното е болно или наранено, кастрация, обезпаразитяване, ваксиниране, трайна маркировка и регистрация в регистър ВЕТИС, следоперативно наблюдение (минимум 72 часа) и връщане по обитаваните от тях места под надзор, съгласно чл. 49 от ЗЗЖ.

- За неизлечимо болни животни с необратими патологични изменения, причиняващи им болки - евтаназия след провеждане на необходимите изследвания и след решение на комисия съгласно чл. 45, ал. 8 от ЗЗЖ.

- За кучета, за които след решение на комисията по чл. 45, ал. 8 от ЗЗЖ е доказано, че са агресивни и чието агресивно поведение представлява опасност за живота и здравето на хората или животните, настаняване в приют за доживотно отглеждане или евтаназия съгласно чл. 179, ал. 3, т. 4 от ЗВД.

2.3. Създаване и поддържане на общински регистър на безстопанствените и домашните кучета.

2.4. Налагане на глоби/ имуществени санкции на собственици на кучета, които не са ги регистрирали съгласно чл. 174 ЗВМД.

2.5. Контрол и събиране на такса за притежание на куче по чл. 175, ал. 1 ЗВМД.

2.6. Контрол и събиране на ежегодна такса за развъждане на кучета по чл. 35, ал. 5 ЗЗЖ.

2.7. Разяснителна и образователна дейност - брошури, събития, медийна разгласа.

- Засилена кампания в крайните квартали, кметствата, вилните зони и покрайнините на града.

- Съвместна работа със Съсловната организация на ветеринарните лекари.

- Задомителни кампании – съвместно с ОЗЖ.

2.8. Създаване на приют за безстопанствени животни, като организацията на работата, дейността и условията на отглеждане на кучетата в приюта се регламентират с правилник,

изработен и приет с участието на ОЗЖ. Осъществяване на съвместни мероприятия по защитата и хуманно отношение към животните между общината и ОЗЖ.

2.9. Осъществяване на съвместни мероприятия по защитата и хуманно отношение към животните между общината и ОЗЖ.

2.10. Създаване на информационна система за известяване, съгласно чл. 16, ал. 4 и чл.41, ал.6 ЗЗЖ и оказване съдействие на Приюта по програмата от страна на Община Хасково за намиране на нови собственици.

2.11. Организиране дейността по програмата, чрез възлагане на определени дейности за изпълнение на ОЗЖ.

2.12. Изготвяне на проект за наредба за изпълнение на настоящата програма с участието на ОЗЖ.

2.13. Организиране на кампании за обработване на кучетата, отглеждани на открито (дворни кучета в покрайнините на града и ромските квартали, вилните зони, строежи, паркинги, предприятия и др.). Използване на мобилна амбулатория или лицензиран транспорт за транспортиране на животни от отдалечените райони до ветеринарната амбулатория и приюта.

2.14. Определяне и обозначаване на зони за разходка и свободно движение на кучета компаньони. За целта е необходимо да се изработят и поставят на определените места на територията на града табели, указващи местата разрешени за разходка на кучета компаньони, както и на зони с ограничен достъп за същите. При избора на въпросните зони трябва да се вземе предвид вече използваните такива от стопаните на домашни кучета. Предвиждат се изграждане на площадки за игра и обучение на кучета.

2.15. Съвместна работа на Община Хасково и ОЗЖ по образователни програми за защита на животните, със съдействието на директорите на учебни заведения на територията на общината и в партньорство с местните медии.

IV. УЧАСТНИЦИ В ПРОГРАМАТА

1. Местна власт

1.1. Общински съвет:

1.1.1. Приема Програма за овладяване на популацията на безстопанствени кучета и предвижда годишен бюджет за изпълнението ѝ, съгласно чл. 40, ал. 1 от ЗЗЖ.

1.1.2. Определя общински терени за изграждане на приют за отглеждане на животни и тяхното задомяване или за обработка и връщане по места на животни, при спазване на изискванията на Програмата.

1.1.3. При заседания на постоянната комисия по Здравеопазване, екология и социални дейности в Общинския съвет по въпроси касаещи Програмата, кани представители на общинската администрация и ОЗЖ.

1.1.4. Ежегодно актуализира Програмата и предвижда съответния бюджет за изпълнението ѝ въз основа на годишния отчет на кмета, представен пред Общинския съвет.

1.1.5. Определя размера на годишната такса за развъждане на кучета по чл. 35, ал. 5 ЗЗЖ и размера на годишната такса за притежание на куче по чл. 175, ал. 1 ЗВМД.

1.2. Общинска администрация:

1.2.1. Осъществява контрол по регистрация и отговорно стопанисване на кучетата, които имат стопани.

1.2.2. Контролира и събира таксата за развъждане на кучета по чл. 35, ал. 5 ЗЗЖ и таксата за притежание на куче по чл. 175, ал. 1 ЗВМД.

- 1.2.3. Осигурява медийно отразяване на дейностите по програмата.
- 1.2.4. Създава и поддържа на регистър на кастрираните безстопанствени кучета и кучетата - компаньони на територията на общината.
- 1.2.5. Изгражда приют за обработка на кучетата по Програмата, съгласно чл. 41 от ЗЗЖ.
- 1.2.6. Осигурява отпечатване и разпространение на материалите по Програмата.
- 1.2.7. Възлагане на дейностите по стопанисване на приюта и изпълнение на задачите по Програмата, съобразно установения законов ред.

2. Ветеринарни власти - БАБХ и нейните структури:

- 2.1. Упражняват системен контрол по отношение на хуманното отношение към животните.
- 2.2. Упражняват системен контрол върху дейностите по Програмата.
- 2.3. Упражняват системен контрол върху ветеринарномедицинския надзор на обработените кучета, чрез провеждане на проверки.
- 2.4. Упражняват системен контрол върху ветеринарните лекари по отношение на задълженията им за трайна маркировка и регистрация на кучетата.
- 2.5. Упражняват системен контрол върху местата, където се осъществява търговия с животни-компаньони и предотвратяват нарушения на законодателството.
- 2.6. Упражняват системен контрол върху лицата, които отглеждат кучета с цел развъждане по чл. 35, ал. 5 ЗЗЖ.

3. Организации за защита на животните /ОЗЖ/

- 3.1. Вземат участие при актуализацията на Наредба за дейността на приют за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Хасково.
- 3.2. Участвуват със свои представители по изпълнение на програмата.
  - 3.2.1. Участват като мобилен организатор за координация на работата на ловния екип, хората за съдействие по места и лицата по надзора.
  - 3.2.2. Осигуряват лица по контрола в приюта и стационарната амбулатория за обработка, относно хуманното отношение към животните и коректното попълване на базата-данни.
- 3.3. Съдействат за проверка на постъпилите жалби и сигнали, свързани с домашни и безстопанствени кучета.
  - 3.3.1. Съдействат в разрешаването на проблемите, потвърдени от проверките на постъпилите сигнали.
  - 3.3.2. При спешни жалби на граждани за предотвратяване на жестокост към животните, НПО получават съдействие от общината и органите на МВР съгласно чл. 58, ал. 4 от ЗЗЖ.
- 3.4. Съдействат за медийното отразяване на дейностите по Програмата.
- 3.5. Съдействат за осигуряване на надзор на обработените кучета.
- 3.6. Организируют и провеждат задомителни кампании.
- 3.7. Иницирират редовни проверки на дейностите в приютите, мобилни и стационарни амбулатории и на мероприятията по надзора върху обработените кучета съгласно чл.57 от ЗЗЖ.
- 3.8. Участват в съвместни образователни кампании, финансирани от общината:
  - 3.8.1. Участват в мероприятия по популяризиране на Програмата и поощряване на идеята за защита на животните и природата, както и нейното популяризиране сред населението и ефективното повишаване културата на обществото в тази област чрез средствата за масово осведомяване, публични прояви и др.

3.8.2. Участват в мероприятия по образование на деца в хуманно отношение към животните, провеждане на екологично и природозащитно обучение и выпитание в сходната етика, организиране на школи, лекции, курсове и др.

3.8.3. Участват в мероприятия по подобряване чистотата на градската среда и др.

3.9. Извършват съвместна работа с частно практикуващи ветеринарни лекари, при изявено желание от тяхна страна.

V. РАБОТЕН ПЛАН ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ, ПРЕДВИДЕНИ В ПРОГРАМАТА.

1. Започване дейности по масова кастрация на безстопанствените животни, с участието на НПО, доброволци и частни ветеринарни лекари.

2. Незабавно извършване на регистрация на животни, които имат стопани с посещения в домовете.

3. Начало на дейности по преброяване на безстопанствени животни с участието на Фондация за общественополезна дейност „ЧЕТИРИ ЛАПИ”.

4. Преброяване на домашни, дворни животни.

5. Да се въведат ваучери за безплатна кастрация на регистрирани кучета на социално слаби стопани.

6. Въвеждане в експлоатация на приют за безстопанствени животни изграден със средства от собствени приходи на общината.

VI. СРЕДСТВА, РЕСУРСИ И ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1.Източници на финансиране и материално обезпечаване на Програмата

1.1.Бюджет на община Хасково.

1.2.Постъпления от такси, съгласно чл. 175 от ЗВМД.

1.3. Дарения.

1.4. Източници на финансиране по програми на ЕС.

2.Човешки ресурс

2.1. Служители на общината - за регистрация на домашните кучета и контрол.

2.3. Служители на приюта.

2.4. Частнопрактикуващи ветеринарни лекари за регистрация на кучетата и тяхната обработка.

2.5. Служители, доброволци и сътрудници на ОЗЖ.

2.6. Служители на БАБХ и за провеждане на проверки по дейностите на Програмата.

2.7. Доброволци-граждани.

3. Време за изпълнение

Мерките по регистрация на кучетата и масовата кастрация на безстопанствени животни (овладяване на популацията) следва да са приключили в четири годишен срок. Останалите дейности, изброени в програмата следва да се извършват регулярно и безсрочно.

VII. ОЦЕНКА ЗА УСПЕВАЕМОСТ НА ПРОЕКТА - КРИТЕРИИ:

1. Очаквани резултати от осъществяването на програмата

1.1. Качествени промени, които се очакват в следствие на изпълнение на мерките по програмата и обработването на безстопанствените кучета:

1.1.1.Повишаване на безопасността на градската среда.

1.1.2.Регистрацията, събираемостта на таксите за домашни кучета и стимулирането на кастрацията им ще спомогнат за трайното решаване на проблема и овладяване на притока на нежелани животни от дома към улицата.

1.1.3. Утвърждаване на законовите критерии за третиране на животни.

2. Количествени подобрения

2.1.Ежегодно установяване и преброяване на популацията на кучетата на територията на Община Хасково и анализ на резултатите.

2.2.Постоянно и поэтапно намаляване на популацията на безстопанствените кучета.

2.3.Връщането на неагресивните, обработени кучета по места ще предотврати прииждането на нови необработени животни.

3. Критерии за изпълнението на програмата

3.1. Брой на безстопанствените кучета.

3.2. Броя на обработените безстопанствени кучета.

3.3. Броя на регистрираните кучета-компаньони

3.4. Броя на кастрираните кучета, които живеят на открито - по строежи, паркинги, дворове, складове и др.

3.5. Броя на кастрираните домашни кучета.

3.6. Броя на хората, които търсят съдействието за решаването на проблема с кучешката популация

3.7. Броя на гражданите, участващи като доброволци в Програмата.

3.8. Броя на задомените кучета в края на четвъртата година.

VIII. НОРМАТИВНА БАЗА И МЕЖДУНАРОДЕН ОПИТ

1. Закон за защита на животните.

2. Закон за ветеринарномедицинска дейност.

3. Международна практика.

4. Становище на световната здравна организация.

5. Европейската конвенция за защита на животните.

Програмата е разработена на основание чл. 40, ал. 3 от Закона за защита на животните, в съответствие със съществуващата нормативна уредба, визираща както преките, така и косвените проблеми, генерирани от свръх популацията на скитащи кучета в населените и извън населените територии.

Програмата е отворен и динамичен документ, който ще се допълва и актуализира периодично, съобразно националното законодателство и потребностите на общината.

Програмата за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Хасково е приета е с Решение № .....от ..... год., по Протокол № ..... на Общинския съвет и влиза в сила, след приемането ѝ от Общински съвет -Хасково.